

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

**І Н С Т Р У К Ц І Я
ЦЗ № 1
з цивільного захисту
дій у надзвичайних ситуаціях**

**м. Ірпінь
2026**

**ВІДОКРЕМЛЕНИЙ СТРУКТУРНИЙ ПІДРОЗДІЛ
«ІРПІНСЬКИЙ ФАХОВИЙ КОЛЕДЖ НАЦІОНАЛЬНОГО УНІВЕРСИТЕТУ
БІОРЕСУРСІВ І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ»**

ЗАТВЕРДЖЕНО
Наказ директора Коледжу
від 29.07.2026 р. № 71

**І Н С Т Р У К Ц І Я
ЦЗ № 1
з цивільного захисту
дій у надзвичайних ситуаціях**

1. Загальні положення

1.1. Дана інструкція з цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях для працівників і студентів (далі - інструкція) у Відокремленому структурному підрозділу «Ірпінський фаховий коледж Національного університету біоресурсів і природокористування України» (далі - Коледж) є нормативним документом, що містить обов'язкові для виконання та дотримання вимоги з цивільного захисту та дій у надзвичайних ситуаціях, які поширюються на всіх працівників (викладачів, адміністрацію, обслуговуючий персонал) та студентів Коледжу.

1.2. Дана інструкція розроблена з метою збереження життя і здоров'я студентів та працівників, забезпечення чіткого порядку та дій у надзвичайних ситуаціях, проведення інструктажів з цивільного захисту з працівниками та студентами Коледжу.

1.3. Студентам необхідно пройти інструктаж відповідно до цієї інструкції, який проводиться класним керівником, викладачем та запам'ятати основні вимоги цивільного захисту (далі - ЦЗ) та дій у надзвичайних ситуаціях.

1.4. Працівники та студенти зобов'язані дбати про особисту безпеку і здоров'я під час виникнення надзвичайних ситуацій та дотримуватись загальних вимог цієї інструкції.

1.5. Класний керівник, викладач зобов'язаний провести інструктаж зі студентами відповідно до цієї інструкції під особистий підпис в журналі реєстрації первинного, позапланового, цільового інструктажів з безпеки життєдіяльності із здобувачів освіти.

1.6. Всі працівники повинні пройти інструктаж відповідно до даної інструкції під особистий підпис в журналі реєстрації інструктажів з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях.

3. Дії при виникненні надзвичайних ситуацій

3.1. Правила поведінки та дії в зоні радіоактивного забруднення.

У разі виявлення загрози радіоактивного ураження потрібно покинути небезпечну зону, пройти до захисної споруди цивільного захисту.

Слід уникати тривалого перебування у зоні радіаційного забруднення.

У разі тривалого перебування на відкритій забрудненій місцевості за межами укриття обов'язково використовувати засоби індивідуального захисту:

- для органів дихання - протигаз, респіратор, захисну маску, ватно-марлеву пов'язку, хустинку або будь-яку іншу тканину;
- для захисту шкіри - спеціальний захисний одяг, плащ із капюшоном, накидку, комбінезон, гумове взуття і рукавиці.

Після виходу із зони радіаційного забруднення, потрібно провести дезактивацію засобів захисту, одягу, взуття та санітарну обробку незахищених (відкритих) ділянок тіла.

3.2. Дії під час аварії з поширенням небезпечних хімічних речовин (далі - НХР).

Осередок хімічного ураження - це територія, забруднена отруйними речовинами, які можуть визвати ураження людей, тварин, рослин.

Основні ознаки аварій на хімічно небезпечних об'єктах і застосування хімічної зброї:

- поява за літаками швидко осідаючої полоси білого або легко зафарбованого кольору;
- хмари в місцях розташування хімічно небезпечних об'єктів, розривів авіабомб, ракет, снарядів;
- наявність крапель отруйних речовин на місцевості (рослинності, будівлях);
- загибель комах, птахів, гризунів;
- зів'ялість рослин;
- наявність специфічних запахів (прілого сіна, часнику).

При визначенні ознак застосування отруйних речовин (далі - ОР) надіти протигазу, застосувати засоби захисту шкіри.

Якщо на території міста трапилося витікання НХР і поширення отруйних газів, директор Коледжу повинен отримати повідомлення від органів управління цивільного захисту та діяти відповідно до їх вказівок.

Ураженим надати домедичну допомогу та доправити їх у незаражений район, а за необхідності - до лікувального закладу.

Покидати заражену територію швидко, намагаючись не піднімати пилу й не торкатися предметів довкола.

На зараженій території не можна знімати засоби захисту, курити, їсти, пити. Після виходу з району зараження пройти санітарну обробку, змінити білизну або весь одяг.

3.3. Правила поведінки та дії у зоні бактеріологічного зараження.

У зоні бактеріологічного зараження запроваджують спеціальний режим - карантин або обсервацію.

Карантин - суворий режим ізоляції певної групи населення з метою запобігання розповсюдженню інфекційних захворювань. У зоні карантину не

дозволяється виходити з приміщень. Продукти харчування і предмети першої необхідності доставляються на об'єкт.

Обсервація - медичне спостереження за певною групою населення. У зоні обсервації медична служба ЦЗ виявляє захворювання, проводить профілактичні заходи, робить спеціальні щеплення.

Обмежити спілкування між людьми.

Не порушувати режиму харчування. Можна їсти тільки ті продукти, що зберігалися у холодильнику або в закритій тарі. Їжу обов'язково піддавати тепловій обробці, воду для пиття кип'ятити.

Дотримуватися вимог особистої гігієни: щодня митися, щотижня міняти натільну й постільну білизну, постійно стежити за чистотою рук, волосся.

Перебуваючи у зоні бактеріологічного зараження, зберігати спокій і дотримувати встановлених правил.

3.4. Правила поведінки і дії під час землетрусу.

Виводити учасників освітнього процесу в безпечні місця організовано, з урахуванням обстановки. Виконувати розпорядження місцевої адміністрації.

Під час сильних підземних поштовхів якнайдалі відійти від будинків. Не залишатися поблизу об'єктів з легкозаймистими й сильнодіючими отруйними речовинами, на мостах і шляхопроводах. Не триматися за високі стовпи й паркани, не ховатись на нижніх поверхах і в підвальних приміщеннях будинків.

3.5. Правила поведінки і дії під час урагану (смерчу, грози, зливи).

Під час урагану, шквалу сховатись у підвалах, укриттях ЦЗ.

Перебуваючи в приміщенні, стерегтися поранень осколками скла, що розлітається. Щоб запобігти цьому, відійти від вікон і встати впритул до простінків. Можна використовувати для захисту міцні меблі.

Не виходити на вулицю одразу ж після послаблення вітру, тому що через кілька хвилин порив може повторитися. На вулиці триматися подалі від будівель і споруд, високих парканів, стовпів, дерев, щогл, опор, проводів.

Під час грози не підходити близько до електропроводки, блискавковідводу, водостоків з дахів, антені, не стояти поруч з вікном. По можливості вимкнути електропобутові прилади.

Перебуваючи на відкритому майданчику, сховатися на ділянці з низькорослою рослинністю, не ховатися поблизу високих дерев. Спуститися в низину.

На відкритому майданчику, за відсутності укриття (будівлі), не лягати на землю, підставляючи електричному струму все своє тіло, сісти навпочіпки, обхопивши руками ноги.

Під час грози негайно припинити зовнішні роботи. Металеві предмети (інструмент, пристосування, механізми і т.д.) покласти в сторону, відійти від них на відстань 20-30 метрів.

Перебуваючи під час грози в автомобілі, не залишати його. Закрити вікна і опустити антену радіоприймача.

Вимкнути мобільні телефони.

3.6. Правила поведінки і дії при виявленні підозрілого предмета.

У разі виявлення підозрілих предметів у приміщенні будівлі, на території Коледжу повідомити про знахідку керівництву Коледжу та

зателефонувати до служби порятунку ДСНС за номером 101 або поліції за номером 102.

Не підходити близько до підозрілих предметів і вибухових пристроїв.

Не чіпати, не розкривати і не переміщати підозрілу знахідку, в якій передбачається наявність вибухового пристрою: це може призвести до вибуху, численних жертв і руйнувань.

Зафіксувати час її виявлення. Пам'ятати: зовнішній вигляд предмета може приховувати його справжнє призначення. В якості камуфляжу для вибухових пристроїв використовуються звичайні побутові предмети, сумки, пакети, згортки, коробки, іграшки тощо.

Встановити попереджувальні знаки або огорожу навколо підозрілого предмета.

Терміново евакуювати учасників освітнього процесу відповідно до схеми евакуації. Заборонено проводити евакуацію повз підозрілий предмет.

3.7. Правила поведінки і дії при розливі ртуті.

Евакуювати працівників та студентів із приміщення.

Повідомити про подію службу порятунку ДСНС за номером 101.

Викликати представників санітарної служби для проведення замірів повітря на концентрацію парів ртуті.

Перебувати у приміщенні закладу після демеркуризації лише з дозволу відповідних служб.

3.8. Правила поведінки і дії у разі виникнення пожежі.

При виявленні пожежі або ознак горіння (задимлення, запаху гарі, підвищення температури тощо) працівники зобов'язані:

Повідомити про це службу порятунку ДСНС за номером – 101, директора Коледжу;

При цьому необхідно назвати адресу Коледжу, вказати кількість поверхів будівлі, місце виникнення пожежі, обстановку на пожежі, наявність людей, а також повідомити своє прізвище.

Прийняти всі можливі заходи щодо сповіщення й евакуації працівників та студентів з небезпечної зони та схоронності матеріальних цінностей.

У разі необхідності, знеструмити електрику будинку.

Самостійно приступити до гасіння пожежі тільки у випадку відсутності явної загрози власному життю та наявності можливості покинути небезпечне місце в будь-який момент гасіння пожежі.

Організувати зустріч підрозділів ДСНС та надати їм консультаційну та іншу допомогу в процесі гасіння пожежі.

3.9. Дії у випадку обвалення будівель, споруд.

Залишаючи приміщення, спускатися сходами, а не ліфтом: він у будь-який момент може зупинитися.

Не панікувати, не влаштовувати тисняву в дверях при евакуації. Зупиняти тих, хто збирається стрибати з балконів (поверхів вище першого) і через засклені вікна.

Якщо відсутня можливість залишити будівлю, зайняти безпечне місце: прорізи капітальних внутрішніх стін, кути, утворені капітальними внутрішніми стінами, під каркасами балконів (вони захищають від падаючих предметів і уламків). Відкрити двері з приміщення, щоб забезпечити вихід.

Триматися подалі від вікон, електроприладів.

Якщо виникла пожежа, негайно спробуйте загасити її. Телефон використовувати тільки для виклику представників екстрених служб.

Не користуватися сірниками, існує небезпека вибуху внаслідок витoku газу.

Опинившись на вулиці, не стояти поблизу будівлі. Перейти на відкритий простір.

3.10. Дії у випадку перебування під завалом.

Дихати глибоко, не піддаватися паніці, не падати духом. Зосередитися на найважливішому. Вірити, допомога прийде обов'язково.

По можливості надати собі першу допомогу.

Пристосуватися до обстановки, озирнутися, пошукати вихід. Постаратися визначити, де знаходитесь і чи немає поруч інших людей, прислухатися, подати голос.

Слід пам'ятати, людина здатна витримати спрагу і голод протягом тривалого часу, якщо не буде марно витрачати енергію.

Пошукати в кишнях або поблизу предмети, щоб подати світлові або звукові сигнали, ліхтарик або металеві предмети, якими можна постукати по трубі або стіні (привернути увагу рятувальників).

Якщо єдиним виходом є вузький лаз, протиснутись через нього. Для цього розслабити м'язи і рухатися, притиснувши лікті до тіла.

3.11. Як діяти у натовпі.

Не втрачайте самовладання, утримуйтеся на ногах, не йдіть проти натовпу.

Глибоко вдихніть, зімкніть руки в замок і трохи в сторони та рухайтесь разом із натовпом, поступово зміщуючись по діагоналі до краю масовки. Намагайтесь бути подалі від людей, що більші за вас і мають великі сумки тощо.

Рухаючись, піднімайте вище ноги, ставайте на повну стопу, не піднімайтесь навшпиньки.

Якщо тиснява прийняла загрозливий характер, звільняйтеся від будь-якої ноші та речей, які можуть чіплятися (падаючи, навколишні інстинктивно стануть хапатися за них і можуть Вас повалити).

В агресивному натовпі дивіться нижче рівня очей людини, але не в землю.

У разі падіння, спробуйте якомога швидше піднятися (не спирайтесь на руки їх віддавлять або зламають), встаючи, різко відштовхуйтеся від землі, чіпляючись за одяг оточуючих. Якщо встати неможливо, зверніться в клубок, закрийте руками потилицю.

3.12. Як діяти, якщо Ви потрапили у перестрілку на вулиці.

Одразу ж ляжте і озирніться, щоб вибрати найближче укриття і пробратись до нього, не піднімаючись у повний зріст (будь-яке мінімально заглиблене укриття або високий бордюр краще, ніж ніякого).

За першої нагоди – сховайтесь у метро, підземному переході, під'їзді або підвалі найближчого будинку, підземному овочесховищі.

Дочекайтесь закінчення перестрілки, виходячи з конкретної обстановки, прийміть рішення щодо подальших дій.

3.13. Як діяти, якщо стрілянина застала Вас вдома.

Почувши стрілянину, не підходити до вікон і не висовуватися для з'ясування обстановки, виключити світло у кімнатах.

Укритися у ванній кімнаті, лягти у ванну або на підлогу для запобігання поразки кулею від рикошету.

Слідкуйте за обстановкою, якщо внаслідок стрілянини у квартирі з'явилося загорання, а стрілянина не закінчилась, закрийте двері у кімнату та, пересуваючись повзком, укрийтеся у під'їзді подалі від вікон.

3.14. Дії в разі вчинення терористичного акту (вибуху)

Покинути місце події, так як поруч можуть перебувати додаткові вибухові пристрої. Вийти з будівлі на вулицю або сховатися в укритті, якщо таке є.

Триматися подалі, наскільки це буде можливо, від високих будівель, скляних вітрин або транспортних засобів.

Якщо поблизу знаходяться співробітники правоохоронних органів, слідувати їх вказівкам.

Якщо співробітники правоохоронних органів ще не прибули, негайно зателефонувати їм по (102). Не створювати натовп і не приєднуватися до нього.

Володіючи інформацією, яка зможе допомогти затримати підозрюваних і визначити місцезнаходження транспортного засобу, причетного до терористичного акту повідомити про це в правоохоронні органи.

3.15. Дії при аваріях на комунальних системах.

Аварії на комунальних системах життєзабезпечення населення: електроенергетичних, каналізаційних, водопровідних і теплових - рідко супроводжуються загибеллю людей, однак вони створюють труднощі життєдіяльності, особливо в холодну пору року.

Аварії на електроенергетичних системах можуть викликати довгострокову перерву в електропостачанні споживачів, а також ураження людей електричним струмом.

Аварії на каналізаційних системах сприяють масовому викиду забруднюючих речовин та погіршення санітарно-епідеміологічної обстановки.

Аварії на теплових мережах в зимовий час року призводять до неможливості проживання населення в не опалювальних приміщеннях і його вимушеної евакуації.

При аварії на комунальних системах, викликати аварійну службу.

При скачках напруги в електричній мережі, або її відключенні, негайно знеструмити всі електропобутові прилади, висмикнути вилки з розеток, щоб під час вашої відсутності при раптовому включенні електрики не сталася пожежа.

Не наближатися ближче 5-8 м до обірваних або провислих дротів і не торкатися до них.

Якщо струмопровідний дріт обірвався і впав поблизу, виходити із зони ураження струмом слід дрібними кроками або стрибками (тримаючи ступні ніг разом), щоб уникнути поразки кроковою напругою.

При зникненні у водопровідній системі води закрити всі відкриті до цього крани.

Для вживання використовувати наявну у продажу питну воду.

У разі відключення центрального опалення для збереження в приміщенні тепла заклеїти щілини у вікнах, одягти теплий одяг і прийняти профілактичні лікарські препарати від застуди.

При прориві трубопроводів центрального опалення відключити електропобутові прилади (по можливості, відключити електропостачання приміщення на розподільному щиті), повідомити адміністрацію Коледжу, зібрати необхідні документи, які можуть прийти в непридатність від контакту з водою, і вийти з приміщення до прибуття працівників аварійної служби.

3.16. Дії при аварії з витоком газу.

Відчувши в приміщенні котельні Коледжу запах газу, негайно поставити до відома заступника директора з адміністративно – господарської роботи Коледжу, подзвонити за телефоном (104).

Не курити, не запалювати сірники, не вмикати і не вимикати світло і електроприлади, іскра може запалити накопичений в приміщенні газ і викликати вибух.

Провітрити приміщення, відкривши всі двері і вікна.

Покинути приміщення і не заходити в нього - до зникнення запаху газу.

При появі у оточуючих ознак отруєння газом винести їх на свіже повітря і покласти так, щоб голова знаходилася вище ніг. Викликати швидку медичну допомогу за телефоном (103).

4. Навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях

4.1. Навчання працівників діям у надзвичайних ситуаціях є обов'язковим і здійснюється в робочий час за рахунок коштів роботодавця за програмами підготовки населення діям у надзвичайних ситуаціях, а також під час проведення спеціальних об'єктових навчань і тренувань з питань ЦЗ.

4.2. Обладнати Коледж інформаційно-довідковим куточком з питань ЦЗ з відомостями про конкретні дії у надзвичайних ситуаціях.

4.3. Працівники Коледжу щороку проходять інструктаж із питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях. Результати інструктажу фіксують у журналі реєстрації інструктажів з питань цивільного захисту, пожежної безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях.

5. Права та обов'язки працівників та студентів Коледжу у сфері цивільного захисту

5.1. Працівники та студенти Коледжу мають право отримувати:

- інформацію про надзвичайні ситуації або небезпечні події, що виникли або можуть виникнути;
- засоби колективного та індивідуального захисту;
- соціальний захист і відшкодування шкоди, заподіяної їхньому життю, здоров'ю та майну внаслідок надзвичайних ситуацій або проведення робіт із запобігання та ліквідації наслідків;
- медичну допомогу, соціально-психологічну підтримку та медико-психологічну реабілітацію у разі отримання фізичних і психологічних травм.

5.2. Працівники та студенти Коледжу зобов'язані:

- дотримуватися правил поведінки, безпеки та дій у надзвичайних ситуаціях;
- дотримуватися заходів безпеки у повсякденній діяльності, навчанні, не допускати порушень виробничої і технологічної дисципліни, вимог екологічної безпеки, охорони праці, пожежної безпеки, безпеки життєдіяльності що можуть призвести до надзвичайної ситуації;
- повідомляти службам екстреної допомоги населенню про виникнення надзвичайних ситуацій;
- у разі виникнення надзвичайної ситуації до прибуття аварійно-рятувальних підрозділів вживати заходів для рятування працівників та студентів і майна;
- дотримуватися протиепідемічного режиму, режиму радіаційного захисту.

6. Порядок евакуації студентів та працівників при надзвичайній ситуації

6.1. Евакуація проводиться на державному, регіональному, місцевому або об'єктовому рівні.

6.2. Обов'язкова евакуація працівників та студентів Коледжу проводиться у разі виникнення загрози:

- аварій з викидом радіоактивних і небезпечних хімічних речовин;
- катастрофічного затоплення місцевості;
- масових лісових і торф'яних пожеж, землетрусів, зсувів, інших геологічних та гідрогеологічних явищ і процесів;
- збройних конфліктів (з районів можливих бойових дій у безпечні райони, які визначає Міністерство оборони України на особливий період).

6.3. Загальна евакуація проводиться для всіх категорій населення із зон:

- можливого радіоактивного та хімічного забруднення;
- катастрофічного затоплення місцевості з чотиригодинним добіганням проривної хвилі при руйнуванні гідротехнічних споруд.

6.4. Евакуація матеріальних і культурних цінностей проводиться у разі загрози або виникнення надзвичайних ситуацій, які можуть заподіяти їм шкоду, за наявності часу на її проведення.

6.5. Дії викладача, який проводить заняття у разі виникнення надзвичайної ситуацій у Коледжі:

- подати сигнал для евакуації та організувати вихід студентів із навчального кабінету, лабораторії згідно з планом евакуації;
- перевірити аудиторію, переконатись, що всі студенти вийшли з навчального кабінету, лабораторії;
- вивести студентів у безпечне місце на вулицю (збірний пункт Коледжу - спортивний майданчик);
- провести перекличку студентів за журналом (або списком групи) та негайно доповісти директору Коледжу про наявність або відсутність студентів.

6.6. Дії студентів під час евакуації:

- зберігати спокій, не піддаватися паніці;

- беззаперечно виконувати вказівки викладача або адміністрації Коледжу;
- залишити особисті речі в кабінеті, рухатися швидко, але без штовханини;
- прибути на визначене місце збору та перебувати там, не розходитись, залишатись разом зі своєю групою до окремого розпорядження адміністрації Коледжу.

РОЗРОБЛЕНО
Фахівець з цивільного захисту

(підпис)

Світлана ЧЕРЕВКО